

גיליון 471 | אייר התשע"ז | מאי 2017

תכנית רב-שנתית "גדעון"

מוסף בנושא התכנית
הרב-שנתית של צה"ל
חלק ראשון
עמ' 4-29

בגיליון: שיכרון סיני (30)
מכפיל כוח ששינה כיוון (36)
מפת דרכים וארגז כלים (44)
בין ציות לפקודה ומצפון (52)
מערכות נשק משוטטות (68) ועוד

להסתכל קדימה

אחת הדילמות שמציבה ההיסטוריה בפני העוסקים בה היא מידת תרומתה להתמודדות עם ההווה, בעיקר עם הלקחים שניתן ללמוד ממנה - זאת בניסיון להתכונן לעתיד.

ברור לכל אדם בר־דעת שהעתיד יהיה שונה מן העבר, ואולם למרות זאת לא ניתן להתייחס אל העתיד בלי להכיר את העבר. אין כל רע בהתייחסות לעבר אם זו שקולה ומלווה בזהירות רבה ובתכנונים אופרטיביים להתמודדות עם שינויים מהירים; כאשר מתברר שאלה מובילים לכיוונים שונים באופן מהותי ממה שהיה צפוי.

חשוב להכיר את ההיסטוריה וללמוד ממנה, אולם, כיום, כשהשינויים תכופים כל־כך, ההתבססות עליה ועל לקחיה היא בבחינת סכנה לצעידה עיוורת אל העתיד. הסכנה הזאת מעלה ביתר שאת את הצורך בחשיבה יצירתית, היוצאת אל מחוץ לקופסת ההיסטוריה, ומקבלי החלטות חייבים להסתכל קדימה באופן חסר פניות.

חשיבה יצירתית של ארגון, המדריכה את צעדיו אל עתידו, שתוצאתה תכנית רב־שנתית לכל תחומי עיסוקיו בעתות שגרה וחירום, היא הישג ארגוני רב משמעות. יש בכך ללמד כי הארגון הוא תבוני, רוצה ויודע להסתכל קדימה.

מכיוון שצה"ל הוא ארגון כזה עליו להותיר שומר זקוף וערני המסתכל ללא הרף קדימה ומוודא שהכיוון שאליו הוא הולך יובילו ליעדיו כמתוכנן.

אפי מלצר

המפקד והעורך הראשי

גיליון 471 | אייר התשע"ז | מאי 2017

<http://maarachot.idf.il>

המפקד והעורך הראשי: אפי מלצר

העורך: אפי מלצר

עורך המשנה: עדי לרנר

חברת מערכת: אביטל רנב-שושני

רכזת המערכת: דנינה אברגיל

עיצוב ועריכה גרפית: סטודיו זאב אלדר

ISSN 0464-2147

טלפון: 03-7607585 פקס: 03-6282913

דוא"ל המערכת: maarachot@gmail.com

כתובת למכתבים: ד"צ 02624 צה"ל

דמי מנוי לשנה: 60 ש"ח (כולל מע"מ)

מחלקת המנויים:

טלפון: 03-7607585

דוא"ל: maarachot@gmail.com

הודפס בדפוס הכהנים

באמצעות משרד הביטחון / מנה"ר

הדעות והתפישות המובעות במאמרים מבטאות את דעתם האישית של הכותבים.

תגובות למאמרים יפורסמו בגיליון העוקב בלבד.

בשער: השופט גדעון ושלוש מאות לוחמיו, במלחמתם נגד המדיינים.

בחירת השם "גדעון" לא הייתה מקרית. בפרקים ו-ח בספר שופטים מתוארים בפירוט סיפורי מלחמתו של השופט גדעון בן יואש במדיינים. בדרכו הייחודית הצליח גדעון להביא לניצחון מפואר שתרם לשקט במשך עשרות שנים. בכתובים מתוארים קרבות גדעון כביטוי לעוצמתו של החוד הלוחם - שגובש על בסיס תפיסה של בחירת כוח מותאם, הכנתו למשימתו והפעלתו תוך שימוש בתחבולה, ביצירתיות וביוזמה. בספר שופטים מודגשת אישיותו הצנועה של השופט גדעון. כל אלה הם מאפיינים שראוי היה להעמידם ביסוד התכנית.

תר"ש "גדעון"

בגיליון זה של "מערכות" ובשני הגליונות הבאים אחריו, תיפרש בפני הקוראים התכנית הרב־שנתית של צה"ל (עמוד 4)

צילום החמקן: רס"ן ע' ביטאון חיל האוויר

illustration from a Bible card published by the Providence Lithograph Company, 1907

48 האם מדובר במשחק מילים?

סא"ל ד"ר לאה שלף, מחלקת ברה"ן, מפקדת קצין רפואה חילי, חיל האוויר
דיון בסוגיית השימוש בנשק בצה"ל כאמצעי לביטוי מצוקה ואובדנות -
משחק בנשק או שימוש לא חוקי בנשק

52 בין ציות לפקודה ומצפון

שני קצינים פולנים, שתי תקופות, דילמה אחת,
פתרונות שונים

רס"ן (מיל) קובי סגל, עורך דין והיסטוריון צבאי

כמעט כל המנהיגים נאלצים להתמודד עם דילמות שיהיו כמעט תמיד בין
רע לבין רע מאוד, או בין רע מאוד לבין בלתי אפשרי. במאמר מוצגות שתי
דילמות שעמן נאלצו להתמודד שני קצינים פולנים שבחרו ב"רע מאוד" כדי
להימנע מן "הבלתי אפשרי"

60 פיקוד מכוון משימה במערך הלוגיסטי

למה זה כל כך קשה?

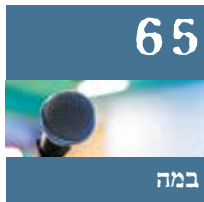
סא"ל אריאל עמיחי, רמ"ד התורה האינטגרטיבית בחיל הלוגיסטיקה
מהן הדרכים הנכונות הנדרשות לפיקוד בעתות רגיעה ובעתות
חירום בימינו?

מדורים

משחק הכובעים

רס"ן גל ישראלי, קשר"ח 401

על המפקד לשלב בין המטה והפלוגה בצורה
המיטבית, לעמוד על שלו כאשר הוא חש שיש
פגיעה במטה או בפלוגה, אבל גם לדעת להיות
מערכתי ולהבין את הצורך והחשיבות של תפקיד
קצין המטה בחטיבה. זהו פשוט משחק בין
כובעים

65

במה

מערכות נשק משוטטות במרחב הטקטי

תא"ל (מיל) אפי עידן, רמ"ט פיקוד הדרום לשעבר
השינוי הדרמטי ביכולות של הלחימה הטקטית
ושל הלחימה האופרטיבית יתאפשר כתוצאה
משילוב של מערכות הנשק המשוטטות
החדשניות עם פיתוח ועדכון של תפיסות
הפעלה ושל תורת לחימה

68

טכנולוגיה צבאית

גדוד, פלוגה ומחלקה

ד"ר אשר שפריר, בלשן, עורך ומתרגם. מתמחה
בלשון העברית ובסוציולוגיה של הלשון. חיבר את
מדריך העריכה "ניסוח בעברית"

74

לשון מלחמה

4 חלק ראשון - פתיח

תא"ל הדי זילברמן, רח"ט התכנון באגף התכנון

6 "גדעון" - למה ואיך?

התכנית הרב-שנתית

רב-אלוף גדי איזנקוט, הרמטכ"ל

התכנית הרב-שנתית "גדעון", המיושמת כעת בצה"ל, היא תהליך מרכזי
המגדיר לצה"ל את נתיב בניין הכוח שבו עליו לצעוד וכן את העקרונות
שצריכים להנחות את עשייתו. יותר מכול התכנית מהווה חוזה בין צה"ל
למשרתיו ולציבור בישראל

12 תר"ש "גדעון" ביחס להתפתחויות בצבאות זרים

תא"ל (מיל) מאיר פינקל, מפקד מרכז דדו

התכנית הרב-שנתית "גדעון", אחת הממוקדות ביותר בהיסטוריה
של צה"ל מאז שנות ה-90 של המאה ה-20, בהשוואה להתפתחויות
בצבאות זרים

17 רכבת הרים בתקציב

תא"ל ד"ר ששון חדד, היוע"ל וראש אגף התקציבים

תובנות תהליך העיצוב הכלכלי והתקציבי של תר"ש "גדעון" מלמדות
כי במבט לעתיד יש הכרח ביצירת זיקה כלכלית ישירה בין האינטרס
הביטחוני למפת האינטרסים הכלכליים והחברתיים של ישראל

22 אוקיינוס של חדשנות

תר"ש "גדעון" וסוגיית החדשנות במטה הכללי

תא"ל מוטי ברוך, רח"ט תה"ד

אל"ם ערן אורטל, ראש צוות החשיבה, מרכז דדו

על האופן שבו תיאוריית החדשנות המשבשת יכולה לסייע לבניין הכוח הצה"לי

30 שיכרון סיני

סא"ל (מיל) ניב סופר, משרת במילואים באית"ן (היחידה לאיתור נעדרים)
בעוצבת הנגיל

מצב דאעש בסוריה ובעיראק, ומדינה אסלאמית העוסקה בשרירותה,
עלולים לדרבן את "מחוז סיני" של דאעש להפוך לרלוונטי יותר ולבצע
פינועי ראוה גדולים

36 מכפיל כוח ששינה כיוון

מפקדות האוגדה

תא"ל (מיל) ד"ר דני אשר, לשעבר מדריך ומרצה במכללה לפיקוד ומטה
ובמכללה לפיקוד טקטי וחוקר במכללה לביטחון לאומי

האוגדה המשימתית והאוגדה הקבועה, היו במשך שנים קבלן הביצוע
העיקרי של צה"ל בכל הנוגע לתכנון האופרטיבי ולפיקוד על מבצעים
בלחימה. העימות המובל הביא להקמת אוגדות מרחביות, מה שגרם לניון
שיטות העבודה במפקדות של האוגדות המתמרנות

44 מפת דרכים וארגז כלים

למנהיגות איכותית בעתות משבר וחירום

סא"ל (מיל) יותם דגן, פסיכולוג קליני, מומחה במצבי דחק וטראומה
ובפיתוח חוסן והתמודדות, עמותת נט"ל

אילו דברים יסייעו למנהיגות להמשיך להתפתח, להשתכלל ולהפוך ממוקדת
ואפקטיבית יותר מול האתגרים בעתיד - תובנות מההתמודדות האזרחית
בעוטף עזה במהלך הלחימה במבצע "צוק איתן"